

Modern Greek A: language and literature – Standard level – Paper 1
Grec Moderne A : langue et littérature – Niveau moyen – Épreuve 1
Griego Moderno A: lengua y literatura – Nivel medio – Prueba 1

Wednesday 10 May 2017 (afternoon)
Mercredi 10 mai 2017 (après-midi)
Miércoles 10 de mayo de 2017 (tarde)

1 hour 30 minutes / 1 heure 30 minutes / 1 hora 30 minutos

Instructions to candidates

- Do not open this examination paper until instructed to do so.
- Write an analysis on one text only.
- It is not compulsory for you to respond directly to the guiding questions provided. However, you may use them if you wish.
- The maximum mark for this examination paper is **[20 marks]**.

Instructions destinées aux candidats

- N'ouvrez pas cette épreuve avant d'y être autorisé(e).
- Rédigez une analyse d'un seul texte.
- Vous n'êtes pas obligé(e) de répondre directement aux questions d'orientation fournies. Vous pouvez toutefois les utiliser si vous le souhaitez.
- Le nombre maximum de points pour cette épreuve d'examen est de **[20 points]**.

Instrucciones para los alumnos

- No abra esta prueba hasta que se lo autoricen.
- Escriba un análisis de un solo texto.
- No es obligatorio responder directamente a las preguntas de orientación que se incluyen, pero puede utilizarlas si lo desea.
- La puntuación máxima para esta prueba de examen es **[20 puntos]**.

Να αναλύσετε **ένα** από τα παρακάτω κείμενα. Στην ανάλυσή σας πρέπει να συμπεριλάβετε σχόλια για το γενικό πλαίσιο, τους πιθανούς αναγνώστες, τον σκοπό, τη μορφή και τα εκφραστικά μέσα.

1° Κείμενο

Amarcord¹ που θα πει... Θυμάμαι

Ο Μίνως Αργυράκης για τον Μάνο Χατζιδάκι²

Έζησα κοντά στον Μ. Χ. όλες τις μεγάλες δόξες του αλλά και τις απογοητεύσεις του που κι αυτές δεν ήταν λίγες και θαύμαζα το θάρρος, το κουράγιο, την παλικάριά του. Κείνα τα πρώτα χρόνια του '60 ήταν στην κορυφή, ιδιαίτερα με κείνη την περίφημη ταινία του Ντασέν³ «Ποτέ την Κυριακή». Βέβαια τώρα μήτε που θέλει ν' ακούσει για το θρυλικό τραγούδι «Τα παιδιά του Πειραιά» που του χάρισε και το Όσκαρ. Ένας απ' τους λόγους τον Ιούνιο του 1960 που ήθελα να φύγω απ' την Αθήνα ήταν για να «απαλλαχθώ» για λίγο απ' το συνεχές άκουσμα των υπέροχων τραγουδιών του Μ.Χ. Έφτασα στο Παρίσι λίγο μετά τον θρίαμβο της ταινίας και της μουσικής του Μ.Χ. στις Κάννες. Το τραγούδι και η μουσική του Μ.Χ. ακουγόταν απ' το πρωί ως το βράδυ όπου κι αν πήγαινα σ' ολόκληρο το Παρίσι. Ή σε καμπαρέ βρισκόμουν ή σε σπίτι ή σε καφενείο ή στον δρόμο αυτό το τραγούδι άκουγα σε απίστευτες εκτελέσεις και στη μοναδική εκείνη με τη φωνή της Μελίνας⁴. Το χόρευαν ακόμα και στο δρόμο οι Γάλλοι και οι Γαλλίδες, το θεωρούσαν πια δικό τους ή μάλλον σαν ένα τραγούδι ξωτικό που ανοίγει για λίγο την κλειστή και στραμμένη προς τα μέσα ιδιοσυγκρασία τους. Το φίλμ το είδα για πρώτη φορά σ' έναν κινηματογράφο στο Παρίσι, κάπου εκεί γύρω στα Ηλύσια Πεδία. Μια ουρά περίπου διακόσια μέτρα έξω απ' το σινεμά περίμενε ανυπόμονα. Όλοι είχαν ακούσει κάτι, είχαν διαβάσει κάτι γι' αυτήν την ελληνική ταινία και βέβαια για τη μουσική του Μ.Χ. και έτσι περίμεναν μ' έναν ελληνικό ενθουσιασμό θα 'λεγα ως να μπουν στην αίθουσα του σινεμά. Απ' τη στιγμή που βρέθηκα στην αίθουσα κι άρχισε το φίλμ, το γαλλικό κοινό έμοιαζε ηλεκτρισμένο. Υπάρχει απ' την πρώτη στιγμή μια αμεσότητα και μια τέτοια απλότητα στον τρόπο που είναι γυρισμένο αυτό το φίλμ που αμέσως σε μεταφέρει στην Ελλάδα και σου αποκαλύπτει πτυχές που για μας, που είμαστε Έλληνες, τις πιο πολλές φορές μας ξεφεύγουν. Βλέπουμε τον εαυτό μας μέσα εκεί και ξεκαρδιζόμαστε. Σου μεταφέρει μια επιπόλαιη, ίσως, αλλά γνήσια νοσταλγία για τον τόπο σου. Φυσικά στην επιτυχία του φίλμ συμβάλλει ουσιαστικά και απόλυτα η μουσική του Μ.Χ.

Αυτό το φίλμ κι αυτή η μουσική του Χατζιδάκι έκανε τους Γάλλους κι αργότερα όλους τους λαούς να ανακαλύψουνε ίσως για πρώτη φορά πως υπάρχουμε ακόμα στο χάρτη της Ευρώπης σαν λαός και όχι σαν μικρό σημαδάκι γαρνιρισμένο με νησάκια κάπου στη Μέση Ανατολή, όπως τις πιο πολλές φορές ήταν γνωστή η Ελλάδα για τους ξένους πριν την προβολή του «Ποτέ την Κυριακή». Κείνη λοιπόν την εποχή που η μουσική του Μ.Χ. ακουγόταν σ' όλη την Ευρώπη η Ελλάδα άρχιζε να γίνεται της μόδας. Πιστεύω ότι είμαι απόλυτα σίγουρος, πως η μουσική του Μ.Χ. τότε κι αργότερα του Μίκη⁵ με τον Ζορμπά, ήταν η αιτία που η χώρα μας άνοιξε το κεφάλαιο τουρισμός. Τα γράφω αυτά γιατί πρέπει να τα θυμόμαστε, γιατί είμαστε ένας περίεργος λαός που ξεχνά γρήγορα. Εδώ θα κάνω ένα άλμα πάλι στο χρόνο και θα μεταφερθώ στο καλοκαίρι του '83 τότε που ο Μ.Χ. με επιλεγμένους μουσικούς, απ' τους καλύτερους που διαθέτει ο χώρος, και κάποια νέα παιδιά, που ο ίδιος διάλεξε για να ερμηνεύσουν παλιά και καινούργια τραγούδια του, ξεκίνησε μια σειρά συναυλιών σ' όλη τη χώρα. Δεν ήταν ακριβώς συναυλίες, θα 'λεγα πως περισσότερο ήταν λειτουργίες, μυσταγωγίες, κάτι που ίσως δεν θα ξαναζήσουν οι Έλληνες.

40 Ο Μάνος Χατζιδάκις είναι ο πιο άγνωστος μουσικός στην Ελλάδα. Ό,τι λέγεται στον Τύπο, ό,τι γράφεται, είναι παραμύθια της Χαλιμάς. Ο μύθος που έχει δημιουργηθεί γύρω απ' το όνομά του είναι εκ διαμέτρου αντίθετος απ' την πραγματικότητα. Πριν από 40 χρόνια, όταν πρωτογνωριστήκαμε, ήτανε ένα παιδί αγνό που όταν μας έπαιζε πιάνο τις νύχτες, κατόρθωνε να μας ανοίγει την ψυχή μας, να μας μεταμορφώνει και να μας ανεβάζει σ' άλλο κόσμο.

Πέρασαν σαράντα χρόνια από τότε. Τίποτε δεν άλλαξε. Η μόνη αλλαγή του ήταν ότι ωρίμασε.

45 Αυτό το διαπίστωσα ακόμα μια φορά σε μια συναυλία του, που έδωσε στο Βόλο. Ήταν ο ίδιος Μ.Χ. του 1943, πιο μεστός, πιο ώριμος. Ήταν μια μεγάλη στιγμή. Μας έκανε να ανατριχιάσουμε από συγκίνηση. Ξανάβλεπα και ξανάκουγα τον αληθινό Μ. Χ. τον μουσικό. Ένα μεγάλο πνευματικό κεφάλαιο, που αντί να του χορηγούνται όλα τα μέσα να κάνει αυτό που πρέπει, το συκοφαντούν, το πολεμούν, το διασύρουν, το φθονούν. Ακούγαμε μια μουσική πανδαισία όπου ολόκληρη η Ελλάδα έπρεπε να τη βλέπει και να την ακούει κείνη τη στιγμή,
50 όμως όλα γίνανε εν τη απουσία του Τύπου και της τηλεόρασης.

Μίνως Αργυράκης, *Οδός Πανός* (2015)

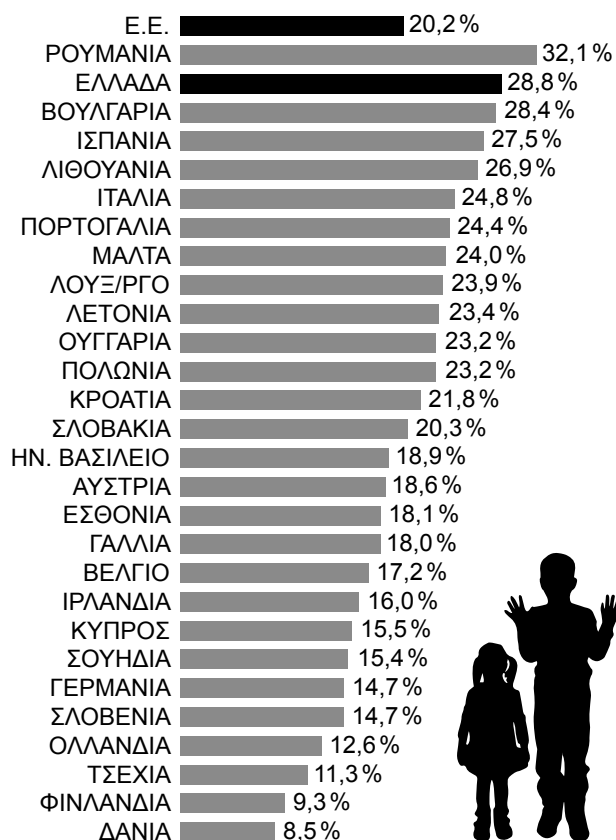
-
- ¹ Aparcord: Θυμάμαι. Ταινία του διάσημου Ιταλού σκηνοθέτη Φεντερίκο Φελίνι, βασισμένη στις παιδικές μνήμες του
² Μάνο Χατζιδάκι: Μάνος Χατζιδάκις (1925–1994) Σημαντικός Έλληνας μουσικοσυνθέτης
³ Ντασέν: Ζυλ Ντασέν (1911–2008) Αμερικανός σκηνοθέτης, ηθοποιός και σεναριογράφος
⁴ Μελίνας: Μελίνα Μερκούρη (1920-1994) Ελληνίδα ηθοποιός, τραγουδίστρια και πολιτικός
⁵ Μίκη: Μίκης Θεοδωράκης: Σημαντικός Έλληνας συνθέτης

- Να σχολιάσετε τη σημασία των αναφορών στην Ελλάδα και τους Έλληνες στο παραπάνω κείμενο.
- Με ποια εκφραστικά μέσα παρουσιάζει ο συγγραφέας τον Μάνο Χατζιδάκι στο παραπάνω κείμενο;

2^ο Κείμενο

Εκεί όπου δεν φτάνουν οι χορηγοί...

Η παιδική φτώχεια στην Ε.Ε. (2013)

ΑΠΟ ΦΕΤΟΣ που τελείωσε το πρόγραμμα του Ινστιτούτου, που έδινε σε όλους τους μαθητές ένα πολύ ισορροπημένο διατροφικά και θρεπτικό κολατσιό, τα παιδιά φέρνουν πάλι το κρουασάν των 30 λεπτών από το σουπερμάρκετ. «Τρόφιμα χαμηλής διατροφικής αξίας και χαμηλής τιμής», διαπιστώνει ο Λεωνίδας Νίκας, διευθυντής σχολείου στον Πειραιά. Το σχολείο του είχε ενταχθεί για δύο χρόνια στο πρόγραμμα «Διατροφή» του Ινστιτούτου Prolepsis, υπό την αιγίδα¹ του υπουργείου Παιδείας, με βασικό χορηγό το Ίδρυμα Σταύρος Νιάρχος.

Το σχολείο του Λεωνίδα Νίκα δεν ήταν φέτος ... τυχερό: από τα 2032 σχολεία από όλη την Ελλάδα που έκαναν αίτηση, μόλις 110 κατάφεραν να ενταχθούν, από τα 220 που ήταν πέρυσι, με 7000 από 26000 μαθητές αντίστοιχα. Όπως μας εξηγεί ο διευθυντής έρευνας του Προγράμματος

«Διατροφή», Θανάσης Πετραλιάς, τα σχολεία μειώθηκαν, παρά τον διπλασιασμό των αιτήσεων, εξαιτίας δυσκολιών στη χρηματοδότηση.

Οι υπεύθυνοι του προγράμματος αναζητούν συνεχώς χορηγούς, ώστε ως το τέλος της χρονιάς οι μαθητές που καλύπτονται να φτάσουν τα περσινά επίπεδα. [...]

Δίκτυο αλληλεγγύης

Στο πειραιώτικο σχολείο, όπως και σε χιλιάδες άλλα, όπου δεν θα φτάσουν ούτε φέτος οι χορηγοί, λειτουργεί σταθερά από το 2011 δίκτυο αλληλεγγύης, από γονείς, εκπαιδευτικούς και κόσμο της γειτονιάς. «Βασική μας αρχή, ότι δεν δεχόμαστε ποτέ χρήματα, μόνο είδη πρώτης ανάγκης ή κουπόνια», μας λέει ο Λεωνίδας Νίκας.

«Το κλίμα χειροτέρευσε δραματικά. Βλέπαμε όλο και περισσότερα παιδιά να έρχονται χωρίς κολατσιό ή με κάτι ελάχιστο και ευτελές² ή στο ολοήμερο να τρώνε κάθε μέρα το ίδιο φαγητό, π.χ. τρεις μέρες συνέχεια σπανακόρυζο». Ακόμα κι έτσι, όταν «πριν από δύο χρόνια ένας μαθητής παραπονέθηκε για πόνους στην κοιλιά, δεν μου φάνηκε περίεργο. Είναι συνηθισμένο να πονάει η κοιλιά του παιδιού από ιώσεις³. Αποκαλύφθηκε ότι είχε να φάει τρεις μέρες. Τότε καταλάβαμε πόσο μεγάλη ανάγκη υπήρχε».

Το δημοτικό σχολείο που διευθύνει ο Σίμος Ζουρελίδης στο κέντρο της Αθήνας ήταν από τα τυχερά. Με πρόσοψη καλυμμένη με όμορφες πολύχρωμες τοιχογραφίες, είναι ένα χαρούμενο πολυεθνικό μελίσσι, σε μια περιοχή γκρίζα και μουντή, με παιδιά από 18 χώρες. Το σχολείο είναι ενταγμένο στο Πρόγραμμα Διατροφή για τρίτη χρονιά. Τι γινόταν πριν;

«Το 2012 είχαμε ζητήσει κάποιες μερίδες φαγητού από το Βρεφοκομείο Αθηνών. Δεν είχανε ούτε τάπερ, μας έφερναν ένα τσουκάλι⁴ και σερβίραμε εμείς οι δάσκαλοι με μια κουτάλα σε σκεύη που φέρναμε από το σπίτι μας. Άσε, μας έκλεψαν δυο φορές και το τσουκάλι, δράμα», μας λέει ο διευθυντής, περιγράφοντας με χιούμορ σκηνές που θυμίζουν ιταλικό νεορεαλισμό. «Ο διευθυντής πρέπει να έχει τις κεραίες του τεντωμένες σήμερα, γιατί αλλιώς... [...]

«Όλοι το έχουμε ανάγκη»

Η 32χρονη Λιούμπη είναι μητέρα μαθήτριας της Α' Δημοτικού. Η Λιούμπη είναι άνεργη κι έτσι θεωρεί εξαιρετικά θετικό το γεγονός ότι δίνεται κολατσιό σε όλους τους μαθητές του σχολείου. «Όλοι το έχουμε ανάγκη. Πολλοί μαθητές παίρνουν και για το σπίτι τους, αν περισσέψει κάτι, αν έχουν ένα αδερφάκι που πεινάει. Πριν ξεκινήσει το πρόγραμμα, αν είχε ο γονιός, έφερνε ένα κρουασάν στο διάλειμμα ή ένα τoστ. Το κρουασάν, όμως, και τα γαριδάκια δεν είναι φαγητό. Τώρα τρώνε υγιεινά. Έχουν καθημερινά ένα γιαούρτι, ένα φρουτάκι, ένα σάντουιτς, πίνουν γάλα. Διαφορετικά, θα έπρεπε να δίνεις τουλάχιστον 50 ευρώ τον μήνα, για να ψωνίζεις κάτι κάθε μέρα...».

Ενθουσιασμένη με το δωρεάν κολατσιό είναι η Χρύσα, μητέρα μαθήτριας της Γ' Δημοτικού. «Συμμαθητές του παιδιού μου από το άλλο σχολείο θέλουν να έρθουν εδώ που έχει κολατσιό! Στη Λαμπρινή⁵, μπορεί να έβλεπες το ένα παιδί με i-rhone και το άλλο δεν είχε να φάει. Οι ίδιοι οι δάσκαλοι ψώνιζαν από το κυλικείο για τα παιδιά που δεν είχαν. Όσοι γονείς μπορούσαν, είτε έδιναν λίγα παραπάνω χρήματα είτε έβαζαν περισσότερο φαγητό στα παιδιά τους, για να δώσουν σε κάποιον συμμαθητή τους που είχε ανάγκη».

«Το φαγητό είναι ένας δείκτης φτώχειας», μας λέει ο Γιώργος, δάσκαλος εδώ και 24 χρόνια σε σχολείο της Β' Πειραιά. «Άλλος είναι παιδιά που δεν είχαν ρεύμα στο σπίτι τους. Το καταλαβαίναμε με μεγάλη δυσκολία στην αρχή, επειδή το έκρυβαν. Ένα παιδί επί δυο μήνες ερχόταν αδιάβαστο, γιατί δεν είχε φως να διαβάσει – γυρνούσε από τα αγγλικά στις 5 και είχε ήδη νυχτώσει τον χειμώνα. Φτώχεια δεν είναι μόνο ο υποσιτισμός: φαίνεται στα σχολικά είδη, στα τετράδια που δεν αγοράζουν, στα τριμμένα ρούχα, στη συμμετοχή στις σχολικές εκδρομές που είναι όλο και πιο μικρή, στα φροντιστήρια και τις εξωσχολικές δραστηριότητες που τις σταματάνε...». [...]

Εδώ και χρόνια οι σύλλογοι εκπαιδευτικών, όπως και η Ομοσπονδία των δασκάλων, διεκδικούν κρατικό πρόγραμμα σίτισης, αλλά και ιατρικής περίθαλψης για όλα τα παιδιά. «Έχουμε δίκτυα αλληλεγγύης, αλλά είναι αδύνατον να καλυφθούν οι ανάγκες τόσων παιδιών με ρεφενέ από τους δασκάλους», λέει η Άννα. «Τουλάχιστον να υπάρχει σίτιση με μερίδες ζεστού φαγητού για τα παιδιά που ξέρουμε ότι έχουν ανάγκη, σε συνεργασία με τους παιδικούς σταθμούς και άλλες δημοτικές δομές».

Διαλεκτή Αγγελή, Ντίνα Δασκαλοπούλου, Αφροδίτη Τζιάντζη,
Η Εφημερίδα των Συντακτών (2015)

¹ υπό την αιγίδα: με την επίσημη υποστήριξη

² ευτελής: ασήμαντο

³ ιώσεις: λοιμώξεις που οφείλονται σε ιό

⁴ τσουκάλι: μεγάλη κατσαρόλα

⁵ Λαμπρινή: περιοχή της Αθήνας

- Να σχολιάσετε το αναγνωστικό κοινό και τον σκοπό του παραπάνω κειμένου.
- Να σχολιάσετε τη χρήση των εισαγωγικών και το αποτέλεσμά τους στον αναγνώστη.